

něnou škodu, že tedy nárok na náhradu škody není vyloučen nárokem ze správy, ale že právě tento nárok nemůže býti zaměňován s nárokem na náhradu škody, jenž jest nárokem samostatným, nikoli, jak se rekursní soud domnívá, »součástí nároku ze správy v důsledku tvrzené fyzické vady volovy«, jenž byl žalovaným úplatně převeden do žalobcových rukou. Poněvadž uplatněn jest žalobou výhradně nárok na náhradu škody žalovaným zaviněné, nemá místa předpis Šu 49 čís. 8 j. n., nýbrž jest podle Šu 50 prvý odstavec j. n. příslušným pro tuto rozepří sborový soud své stolice, an předmět sporu činí více než 5.000 Kč (čl. II. zákona ze dne 8. června 1923, č. 123 sb. z. a n.).

Čís. 6135.

Pozemková reforma.

Státní pozemkový úřad jest povinen platiti z přejímací ceny ode dne převzetí nemovitosti do právní moci rozvrhového usnesení úroky zákonné, po uplynutí příročí až do vyplacení úroky z prodlení. Úroky a fruktifikáty ze složených splátek tvoří zvláštní rozdělnou podstatu, jež se rozdělí mezi ty, kdož měli podíl na hlavní rozdělné podstatě podle poměru částek jim přikázaných, aniž záleží na tom, zda ta která z pohledávek měla nárok na úrok vyšší a jiná nižší anebo byla dokonce bezúročná. Opatření o úrocích má učiniti rozvrhový soud a nelze přenechatí účastníkům, by si to s přejímatelem vyřídili pořadem práva. Ustanovení Šu 59 náhr. zák. a nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 221 sb. z. a n. o výši úroků lze použiti pouze proti vlastníku, nikoliv i proti věřitelům a jiným třetím oprávněným, jichž nemůže se dotknouti ani dohoda Státního pozemkového úřadu s vlastníkem o výši úroků, pak-li nebyli na dohodě sami účastněni.

(Rozh. ze dne 22. června 1926, R I 517/26.)

Státní pozemkový úřad uzavřel s vlastníkem zabraného majetku dohodu o přejímací ceně. V článku III. dohody bylo stanoveno, že dohodou sjednaná přejímací cena má býti podle Šu 47 náhradového zákona příslušným soudem rozvržena. Polovina její má býti předávající straně zaplacená hotově v den právoplatnosti rozvrhového usnesení, ne však před 1. říjnem 1923, druhá pak zapsána jako její pohledávka za státem do náhradové knihy. Dále zavázal se Státní pozemkový úřad, že náhradu za převzatý majetek zúročí a umožní ve smyslu §§ 29 a 59 (1) náhradového zákona, a obě strany se dohodly, že tato povinnost Státního pozemk. úřadu v Praze počíná se ode dne 1. října 1923. Rozvrhuje přejímací cenu přikázal prvý soud bernímu úřadu v P. 91.141 Kč, 31.994 Kč 84 h a 163.618 Kč 65 h se 4% úroky od 1. října 1923, Městské spořitelně 137.024 Kč 14 h a firmě W. 48.538 Kč 66 h, oběma se 4% úroky od 1. října 1923. V rekursu domáhal se vlastník toho, by bylo uznáno, že Státní pozemkový úřad jest povinen z přikázaných v rozvrhovém usnesení částek platiti bernímu úřadu v P. 7% a Městské spořitelně 5% (5¼%) úroky a ½% amortisační kvotu a úroky z prodlení.

Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Nárok, který stěžovatel uplatňuje rekusem, opírá se výhradně o výklad ustanovení §§ 59, 60 a 70 zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. a čl. I. nař. vlády ze dne 7. srpna 1922, čís. 221 sb. z. a n. Při tom však nebere zřetele a úplně přehlíží obsah dohody ze dne 15. června 1925 uzavřené mezi ním a Státním pozemkovým úřadem v Praze v zastoupení státu o přejímací ceně. Z jasných a pro obě strany právně závazných ustanovení dohody plyne, že Státní pozemkový úřad jest povinen sjednanou přejímací cenu od 1. října 1923 (dne převzetí) zúrokovati ve výši, jak jí § 59 náhradového zákona, pokud se týče vládní nař. ze dne 7. srpna 1922, čís. 221 sb. z. a n., stanoví, t. j. 3 (4)%. Státnímu pozemkovému úřadu nelze tedy ukládati větší závazek úrokový, než jaký v dohodě na sebe převzal, a jest proto neodůvodněn požadavek stěžovatelů, neboť požadavek tento odporuje závazku Státním pozemkovým úřadem převzatému v uvedené hodnotě, která jest tu jedině rozhodnou a jest tedy zcela neoprávněn.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vlastníka změnil usnesení nižších soudů potud, že přikázal bernímu úřadu v P. z částek 91.141 Kč, 31.994 Kč 84 h a 163.618 Kč 65 h 5%ní úroky od 1. října 1923 do zaplacení a Městské spořitelně z částky 137.024 Kč 14 h 5%ní úroky od 1. dubna 1924 do zaplacení, jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Předem budiž vytknuto, že stížnost netýče se 48.538 Kč 66 h, přikázaných firmě W., takže tu musela úroková míra 4% vyřknutá nižšími stolicemi býti zůstavena beze změny, dále že z 12.000 Kč v usnesení prvního soudu pod 1. uvedených úroky platiti nepřijdou, protože částka ta se uvolnila a je nyní přikázána bernímu úřadu v P. v penízi 163.618 Kč 65 h, z něhož celého úroky k placení přikázány, takže nemohou přikazovány býti z částky 12.000 Kč ještě jednou, a konečně, že Městská spořitelna přihlásila podáním ze dne 5. července 1924 jistinu 169.516 Kč 80 h a 766.365 Kč s 5%ními úroky od 1. dubna 1924, nemohou jí tedy přiřčeny býti z částky z přejímací ceny jí přikázané 5%ní úroky již od 1. října 1923. Dále dlužno vytknouti, že sice mělo v rozvrhovém usnesení býti výslovně uvedeno, jak se ty které pohledávky přikazují, zda k placení či k převzetí, že však není pochyby, že přikázání míní se jako přikázání k placení, ježto se úroky přikazují ode dne převzetí nemovitostí dohodou stanoveného až do zaplacení, kdežto při pohledávkách převzatých postihuje zúrokování ode dne převzetí nemovitostí přejímatele, tedy stát (§ 29, 69 náhr. zák.) zrovna tak, jako při exekuční dražbě vydražitele, a nemá se tedy rozvrhový soudce o úroky ode dne převzetí (příklepu) dále jdoucí při nich starati. Mimo to při pohledávce Městské spořitelny, při níž jakožto pohledávce soukromoprávní jediné je to důležité (§ 60 náhr. zák.), žádala věřitelka v prohlášení ze dne 21. února 1924 výslovně splátku. Platí tedy všecka přikázání jako přikázání k placení, ne k převzetí. Ve věci samé dlužno nejprv připomenouti, že se zde rozvrhuje pouze přejímací cena (§ 47

a násl. náhr. zák.) a nikoli jakási »rozdělná podstata« §u 215 ex. ř., která se skládá z kupní ceny při dražbě utržené a dalších v §u tom pod čís. 1 až 4 uvedených částek, zejména z úroků kupní ceny od dražby (příklepu) do jejího složení a fruktifikátů, že tedy je především otázkou, zda rozvrhový soud má si vůbec úroků povšimnouti a usnesení o nich činiti. Tu především dlužno rozhodnouti otázku, zda úroky z přejímací ceny ode dne převzetí nemovitostí do dne jejího splacení vůbec jest platiti. Ač zákon o tom nemá ustanovení, stanově v §u 60 náhr. zák. pouze, že po právní moci rozvrhového usnesení má Státní pozemkový úřad částky k hotovému placení patřící hotově vyplatiti, aniž by se zmiňoval o tom, co je s úroky ode dne převzetí nemovitosti do tohoto vyplacení, kdežto exekuční řád v §u 152 třetí odstavec vydražiteli výslovně ukládá, by složil s kupní cenou také úroky ode dne dražby (příklepu) až do dne jejího složení: tak přece právní cit nenechává pochyby, že Státní pozemkový úřad úroky platiti musí, protože den převzetí nemovitostí je tu zrovna tak dnem rozhodným, jako při dražbě den příklepu: do toho dne jde vše, tedy i úroky dotud dospělé na účet přejímací ceny (dražebního výtěžku), jak to o nich § 216 čís. 2 a 4 odst. 2 ex. ř. a § 47 náhr. zák., ba i § 60 téhož zák. (»zadrželé úroky«) výslovně stanoví, od toho dne však na účet přejímatelův (vydražitelův) a to tak, že má zaplatiti přejímací (kupní) cenu, pokud ji složití musí, t. j. pokud nevyjde na břemena převzatá, vlastně již v den převzetí (dražby, příklepu) nemovitosti, a když tak nečiní, musí z ní platiti úroky, rozumí se zákonně ode dne toho až do složení. To zákon v §u 152 třetí odstavec ex. ř. výslovně nařizuje, neboť sice poskytují se vydražiteli k složení kupní ceny jisté lhůty, avšak to jest jen posečkáním, vlastním dnem placení je den dražby, a proto právě zákon ukládá mu povinnost platiti již za dobu příročí, neřku-li za dobu prodlení úroky. Ale spravedlnost žádá, by tomu bylo také tak i při převzetí nemovitostí zabraných. To je jasné: praví-li § 60 náhr. zák., že Státní pozemkový úřad má vyplatit přikázané k placení částky hned při právní moci rozvrhového usnesení, sluší nejprv uvážiti, že doba, kdy rozvrhové usnesení právní moci nabude, bude velmi rozdílná a může rozvrh býti proveden někdy za několik málo neděl a někdy až po několika letech, takže by nastávala pro osoby k příjmu oprávněné škoda druhdy velmi citelná, ale nemůže záviseti na nahodilosti, kdy rozvrh bude proveden a právní moci nabude, zda a jakou škodu mají trpěti, nýbrž mají býti všichni beze škody, což však je jen tak možno, že se jim nahradí zákonné úroky. A dále: zákon dokonce ani nepraví, co bude, když Státní pozemkový úřad nevyhoví předpisu a nevyplatí přikázaných částek ani po právní moci rozvrhového usnesení. I tu dlužno odvětit, že musí platiti úroky, jež arci jsou již úroky z prodlení. Rozdíl od dražby je tedy ten, že zde nejsou lhůty pro složení přejímací ceny, nýbrž zákon poshovuje Státnímu pozemkovému úřadu přejímací cenu až do právní moci rozvrhového usnesení, ale ovšem musí i on za dobu od převzetí až do uplynutí příročí (právní moci rozvrhového usnesení) platiti zákonné úroky a po uplynutí příročí až do vyplacení úroky z prodlení. Úroky ty připadnou těm, komu se v rozvrhovém usnesení dostalo přikázání, a kdyby Státní pozemkový úřad přejímací cenu složil hned při převzetí, jak mu je volno,

případly by jim fruktifikáty. Úroky dle §u 152 třetí odstavec ex. ř. složené a fruktifikáty ze složených splátek kupní ceny nerozvrhnou se s ostatní rozdělnou podstatou, nýbrž tvoří rozdělnou podstatu zvláštní, která se rozvrhne mezi všechny osoby na rozdělné podstatě hlavní participující podle poměru částek jim přikázaných, takže nečiní rozdíl, zda některá pohledávka měla na realitě úrok vyšší a jiná nižší, nebo byla snad docela bezúročnou, nýbrž, poněvadž všechny měly zaplacený býti vlastně již dnem dražby (příklepu), náleží úrok všem. Za to pohledávky z hlavní rozdělné podstaty na prázdno vycházející na podstatě úrokové (fruktifikátní) vůbec neparticipují. Tak tomu však jest i při rozvrhu přejímací ceny. Příslušejí-li úroky, dlužno se postavit na stanovisko, že o nich má opatření učiniti rozvrhový soud a že věc nemá zůstávána býti účastníkům, aby si to s přejímatelem vyřídili pořadem práva, neboť to by neodpovídalo účelu a smyslu zákona. Rozvrhový soudce má i zde vše tak vyříditi jako při rozvrhu kupní ceny za vydraženou nemovitost. i to patří, když povinnost Státního pozemkového úřadu, platiti úroky vyřešena, k zásadám rozvrhovým, na něž § 47 (1) náhr. zák. odkazuje. Zákonné úroky činí však 5%. Nižší stolice stanovily míru úrokovou na 4%, prý podle dohody a §u 59 náhr. zák. a vl. nař. č. 221/22. ale § 59 náhr. zák. platí jen proti vlastníku, nikoli proti věřitelům a jiným třetím oprávněným, neboť proti těmto zábor nečelí a oni nemají tedy ze záboru proti vlastníku míti újmy, leč kterou zábor s sebou nutně přináší na př. proto, že cena přejímací se vyměřuje dle let 1913-1915 a vypadne tedy níže, tak že více jich vyjde po případě na prázdno, nebo pokud zákon újmu jim výslovně ukládá na př. v §u 48, 50 a j. náhr. zák., ale ani to, co dle čl. III. dohody mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem umluveno, nemohlo se jich dotknouti, když nebyli sami na dohodě té účastněni. Ostatně zavázal se tam Státní pozemkový úřad umožniti a zúročiti přejímací cenu ve smyslu §u 29 a 59 (1) náhr. zák. a tu sice § 29 ovšem se týče i věřitelů, stanově v druhé větě povinnost Státního pozemkového úřadu zúrokovati pohledávky jich, ale to se výslovně týká jen věřitelů, jichž pohledávky zapsány budou do náhradní knihy, to však jsou jen ty, jež Státní pozemkový úřad převzal arg. § 60. (69), což se tedy pohledávek, o něž jde, netýče. Mimo to cit. článek dohody výslovně praví, že konečná výše peníze na vlastníka vy-
 padajícího bude určena teprv rozvrhovým usnesením a zůstavil tedy práva věřitelů nedotčena, tak že ohledně nich není o něm vůbec nijak dispozicím rozvrhového usnesení prejudikováno. Zbývá jen uvědomiti si, zda vlastník je legitimován postihovati výši úroků, jež Státní pozemkový úřad platiti má věřitelům. Legitimaci tu sluší přiznati potud, pokud úroky, na něž věřitelé mají vůči němu jako dlužníku právo, přesahují úroky, jež nižší stolice věřitelům přikázaly, neboť dlužník zajisté za toto plus vždy je práv. Ašak když úroky příslušejí — a to dlužno míti za bezesporné, když Státní pozemkový úřad proti přikázání úroků stížnosti nepodal — pak to u veřejnoprávních pohledávek mohou býti jen zákonné úroky z prodlení, jež jsou vždy nejméně 5%ní, po případě vyšší (zák. 16/3 1921, čís. 116 sb., nař. č. 266/21 a nař. čís. 92/23, dále čís. 141/21, zák. čís. 309/20 nař. čís. 424/20, 452/20) a u pohledávky Městské spořitelny jsou to 5%ní úroky dle přihlášky.

Jinak však stížnost vlastníka není důvodná, neboť více, než zákonné 5%ní úroky přejímatel (Státní pozemkový úřad) platiti povinen není. Tyto 5% úroky, pokud běží z části přikázané Městské spořitelně za čas od 1. října 1923 do 1. dubna 1924 nejsou zde arci vyřízeny, neboť Městské spořitelně vzhledem k její přihlášce přikázány býti nemohly, a aby byly přikázány jinak (na př. jemu samému), stěžovatel nežádal.

Čís. 6136.

Pouhé soudní doznání mimomanželské soulože v době kritické za současného popření otcovství není ještě uznáním nemanželského otcovství ve smyslu Šu 16 I. dílčí novely k obč. zák.

(Rozh. ze dne 22. června 1926, R I 521/26.)

František R. doznal na soudě poručenském, že souložil s nemanželskou matkou v kritické době, popřel však otcovství. Žádosti nemanželského dítěte o vyměření výživného v nesporném řízení o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, majíce za to, že doznání soulože rovná se v tomto případě uznání otcovství ve smyslu Šu 16 I. dílčí novely k obč. zák.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších sodu i s předchozím řízením a odkázal nárok nemanželského dítěte na pořad práva.

D ů v o d y:

Dle Šu 16 nesp. řízení lze si stěžovati proti srovnalým rozhodnutím nižších soudů v řízení mimosporném pouze pro zřejmý rozpor se zákonem, anebo se spisy nebo pro zmatečnost. Stěžovatel vytýká usnesením nižších soudů, jimiž byl uznán otcem nemanželského dítěte Rudolfa B-a v řízení mimosporném na základě toho, že u soudu doznal, že s matkou dítěte souložil v době kritické, ačkoliv jinak otcovství výslovně popřel, zřejmou protizákonnost, ve skutečnosti však zmatečnost řízení i usnesení. Činí tak právem, nebo dle § 16 dílčí novely k obč. zák. má se starati nesporný soudce o to, by bylo otcovství k nemanželskému dítěti buď u z n á n o v řízení mimosporném, neb určeno pořadem práva. Pouhé doznání skutečnosti nemanželské soulože v době kritické není samo o sobě ještě uznáním nemanželského otcovství a jest věcí pořadu práva (řízení sporného) by se jím zjistilo, zda odůvodněnou jest v tom kterém případě o souložníku matky dítěte domněnka Šu 163 obč. zák. či zda se zdařil důkaz o opaku. Nelze proto klásti doznání skutečnosti soulože na roveň uznání otcovství, jak mylně oba nižší soudy usuzují. František R. sice doznal před nesporným soudcem soulož s matkou dítěte v době kritické, popřel však současně otcovství k dítěti a k jeho návrhu provedeno bylo i zajištění důkazu znaleckého o donošenosti dítěte v době porodu. Okolnost, že František R. neuvedl pro popření svého otcovství určitých důvodů, nemůže změnití ničeho na povaze pouhého doznání skutečnosti a nemůže mu propůjčiti ráz uznání otcovství. Bylo proto, poněvadž soudce nesporný rozhodl o nároku patřícím na pořad práva v řízení mimosporném, dle Šu 42 třetího odstavce j. n. vysloviti zma-